

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΠΡΩΤΑ

„Η ΣΦΑΙΡΑ ΓΥΡΙΖΕΙ“

(ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗ - ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ)

ΘΕΑΤΡΟΝ ΛΥΡΙΚΟΝ (ΘΕΑΤΡΙΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α. ΜΑΚΕΔΟΥ)

Ἐνισχυμένος μέ νέα καλλιτεχνικά στοιχεία (κυρίως Κούλα Γιουζέπε, κ. Στυλιανόπουλος, κ. Σιμέπουλος, κ. Πλατής, κ. Ρεζίτα Ρεζη, κ. Ἄννα Φούλμκν) ο δίκαιος τῶν θεατρικῶν επιχειρησῶν κ. Α. Μακεδου, εἰς τὸ κομψὸν θεατράκι τῆς ἑδοῦ Γ' Σεπτεμβρίου «Λυρικόν» ἔδωκε τὴν Πέμπτην τὸ ἔραδον τὴν πρώτην τῆς νέας ἐπιθεωρήσεως τοῦ κ. Δημ. Γιαννέου καὶ κ. (μουσικῆ Παπαδοπούλου) «Ἡ σφαῖρα γυρίζει» (σκηνογραφία τοῦ κ. Ι. Ἀμπελᾶ, χορογραφία τοῦ κ. Ι. Φλερύ).

Ἡ νέα ἐπιθεωρησις, κατὰ τὴν «πρώτην» τῆς, μοιραίως ἦτο... ἀτελείωτη. Ἡ παράστασις διήρκεσεν ἕως τὰς τρεῖς σχεδὸν τὸ πρωῒ. Ὁ λόγος ἦτο ὅτι: Πρῶτον εἶχε — σκοπῖμος — νούμερα πολὺ περισσότερα ἀπὸ ἕνα κανονικὰ θᾶπρεπε. Τοῦτο διὰ τὰ κομψὸν μετὰ τὴν «πρώτην» ἕνα κατ' αὐτὴν θ' ἀπεδεικνύοντο ὡς ὀλιγώτερον ἐπιτυχή... εἰς τὴν πρᾶξιν. Καὶ ἔτι, δεύτερον, μοιλονότι ἡ παράστασις τῆς παραστάσεως ἦτο πλεονεκτικῶς ὑπερβολικὴ (πολλοὶ θεαταὶ ἤρχισαν νὰ φεύουν διὰ τὸν φόβον μὴ χάσουν τὰ λευφορεῖα τῶν) οἱ ἠθοποιοὶ καὶ μετὰ τὶς δύο ἀκόμη δὲν ἐννοοῦσαν νὰ παρατηθεῖν κανενὸς ἀπὸ τὰ μίσις τὰ ὅποια τοῖς ἐζητοῦντο ἀπὸ τὰ χειροκροτήματα τοῦ κοινου, ἔστω καὶ ἔταν ἐνίστε τὰ χειροκροτήματα αὐτὰ ἦσαν μᾶλλον ἀρχαῖα.

Ὅπως δὴ ποτε αὐτὸ τὸ μειονέκτημα εἶνε μειονέκτημα «πρώτης» περίπου κανονικὸν δι' ὅλας τὰς ἐπιθεωρησιακὰς πρώτας. Ἐπίσης καὶ τὰ παρατηρηθέντα σχετικά τρᾶκι μερικῶν ἐκτελεσῶν καὶ καὶ ποῖα «δικυμνασις» ἢ «κοιλιά» εἰς τὴν δευτέραν πρᾶξιν τοῦ ἔργου, ὀφειλεμένη εἰς τὸ ἀναποφεύκτως ἔχει τελείως «δεμένον» τοῦ ἀνεβάσματος. Πρέκειται περὶ πραγματικῶν ἐπιθεωρησιακῶν πινάκων, νένα καὶ μοιραίως ὅτις ὀπως δὴ ποτε δικωτικὸς «πρώτης». Γι' αὐτὸ ἄλλως τε εἰς ἕνα τὸ μέρη τοῦ κόσμου αἱ κυρίως «πρώται» λέγονται καὶ εἶνε ἔχει πρῶται ἀλλὰ γενικαὶ καὶ αὐταὶ δοκιμαὶ. Συμβαίνει μέ τὰ θεατρικὰ ἔργα ὅ,τι καὶ μέ τὰς πρωτοεκδοιδόμενας ἐφημερίδας. Πραγματικὴ «πρώτη» ἐνὸς νέου ἔργου καὶ πραγματικὸ πρῶτο — ποιητικῶς — φύλλο νέας ἐφημερίδος, εἶνε ἢ, δεύτερη παράστασις τοῦ ἔργου καὶ τὸ δεύτερο χρονολογικῶς φύλλο τῆς ἐφημερίδος.

Διὰ τὴ «Σφαῖρα γυρίζει» αἱ παραπάνω παρατηρήσεις ἔχουν μόνον Ἀκαδημαϊκὸν λόγον. Διότι τὰ σχετικά μειονεκτήματα θὰ ἔχουν αἰγυρα λείπει ἀπὸ τὴν δευτέραν τῆς παράστασιν. Ἀπομένει λοιπὸν νὰ γραφοῦν μερικὲς γραμμὲς διὰ τὰ πραγματικὰ, τὰ οὐσιαστικὰ καὶ μόνιμα χαρακτηριστικὰ τῆς.

Ἡ ἑναρξίς τῆς εἶνε... στὸν οὐρανόν. Ὁ Διογένης ἀπὸ ἕνα πλανήτην τὰ λέει ἐξ ἀποστάσεως μέ τὸν Σωκράτη ἐπὶ τῆς Σελήνης. Θέμα τῆς κουβέντας ἡ Γῆ καὶ τὰ χάλια τῆς. Ὁ «κυνικός» βλέπει εἰς τὴν ἀνησυχίαν ἐξ αἰτίας κάποιου «διαδρόμου». Ὁ «Σοφώτατος» τρέμει ὅτι ἕνας κρινούριος πόλεμος θὰ ξεκληρίση τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ Ἐρωτας (δὶς Ντέντυ Φιλοσόφου) προβάλλων ἀπροεπτα πίσω ἀπὸ τὴν νέαν περιστροφὴν εἰς τὸ μέσον τῆς σκηνῆς ἀπαστράπτουσιν καὶ πελωρίαν ὑδρέγειον, πληροφροεῖ τὸν Κυνικόν καὶ τὸν Σοφώτατον ὅτι δὲν ξέρουν τί τοῦς γίνεται μέ τοῦς φόβους τῶν. Ὅσο ὑπάρχει ὁ Ἐρωτας εἰς τὴν Γῆ ἀρκεῖ καὶ ἕνα ζευγάρι ἀνθρώπων διὰ νὰ προληφθῇ ἡ ἐκμηδένισις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Τὸ μπαλλέττο ἐν συνεχείᾳ ἀναλαχθεῖ νει νὰ μᾶς πληροφροεῖται χερῶν τας καὶ τραγουδῶντας ὅτι «ἡ σφαῖρα γυρίζει». Σκηνοκὸ πολὺ καλόν. ἐκτέλεσις τὸ ἴδιο, μπαλλέτο παραρρησιζόμενον ἄψογον.

Ἐπακλουθεῖ ἓνα ἔξυπνο νοῦμερο «Σήματα γιὰ τοὺς παζοὺς» (δίδες Σ. Γκιουζέππε, Γιούζεβα, Σιμόπουλες, Πλατῆς) καὶ ἓνα σκέτος «Ἐξετάσεις νομιμῆς» ἔπειθ' ἂν ὁ κ. Κοκκίνης ἐμφανίζει ἀριστὰ τὸν γνωστὸν κομμικώτατον Φραντζέσκον, τύπον τοῦ «Αἰωνίου φειτητοῦ», ὁ κ. Μανέλλης εἶνε ὄχι ὀλιγώτερον καλὸς καθηγητῆς ἐξεταστής. Ὁ κ. Μανέλλης ἄλλως τε γενικὰ ἔπειθ' ἐνεφανίσθη προεμάλασε τὰ ζωηρότατα χειροκροτήματα τοῦ ἀκροατηρίου καὶ εἶνε δικαίᾳ ἔσον καὶ γενικῆ ἢ ἀνεκγνώριστος ὅτι ὁ καλὸς αὐτὸς καλλιτέχνης πρέπει νὰ θεωρῆται πλέον ἀποτελῶν ἓνα ἀπὸ τὰ ὠφελιμώτερα στοιχεῖα τοῦ ἐπιθεωρησιακοῦ μας θεάτρου, ἀσυγκρίτως περισσότερο ὠφέλιμον ἀπὸ μερικὰ ἀρσενικά ἢ θηλυκὰ «ἄστρα», τινὰ τῶν ὁποίων ἄλλως τε εἶνε λαμπρότητα λίαν ἀμφισβητήσιμου.

Ἡ δὲς Ντιριντάουα, ὡς «Πέλεος», ἢ δὲς Φωφῶ Χαρμπῆ ἢ νέα αὐτῆ κομψοτάτη σεμπρέτα μὲ τὴν (Συνέχεια εἰς τὴν 2αν σελίδα)

(Συνέχεια ἐκ τῆς 1ης ελίδος)
ἀριετὰ ζεστῆ φωνῆ ὡς «Εἰρήνη», εἰς τὸ ὁμώνυμο νοῦμερο, πολὺ καλὸς ὅπως καὶ ὁ κ. Σταυρίδης ὡς διπλωμάτης ἔχων «μποτιλλιαρισμένο τὸν πόλεμο καὶ τὴν εἰρήνην καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις ἐγάξων εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐκεῖνον ἢ αὐτὴν».

Ἄλλο κέσμος δὲν εἶνε ἐσγενῆς (Ροζίτα Ρόζη, Μεσολογγίτης, Μανέλλης) «Πρακτορεῖα παξειδιῶν» (Ρίτα Δημητρίου, Μακρῆς, Στυλιανόπουλος) «Κάθε τι ἐγίνε γιὰ κάτι» Γκιουζέππε, Κοκκίνης), «Διαφημῆσεις» (Σταυρίδης, Ντιριντάουα), κτλ. νουμεράκια εὐχάριστα.

Πολὺ καλὸ — καὶ περιφημικῶς ἐκτελεσθὲν — τὸ νοῦμερο «Τηλεφωνήματα» ἀπὸ τοῦ δίδος Ροζέλλι (ἢ ὁποῖα μάλιστα σ' αὐτὸ φορεῖται ἓνα κομψότατο ἀληθινὰ φουστανάκι τὸ ὁποῖον δὲ ἐκπλαγῶ πολὺ ἂν μεῦ ποῦν ὅτι εἶνε... ντόπιον).

Δὲν μπορῶ νὰ πῶ ὅτι μοῦ ἄρεσε ξεχωριστὰ τὸ νοῦμερο «Ντιντῆς» (Στυλιανόπουλος, Γκιουζέππε, Ροζέλλι) μ' ὅλη τὴν προσπάθεια καὶ τὴν τέχνη τῶν ἐκτελεστῶν. Πιστεύω ἐπίσης ὅτι τὸ «Μπολλερὸ» (χορὸς ἀπὸ τὰς κυρίας Ροζίτα Ρόζη καὶ Ἄννα Φουλμαν) πρέπει νὰ ἐκτελεῖται ἀπὸ χορευτριάς πράγματι ἐξαιρετικῆς.

Τὸ «Σκέτος» (Γκιουζέππε πλουσία ἑλληνοαμερικανίς ζητοῦσα αὐτὸν Ἑλληνα καὶ διαλέγουσα τὸν Κοκκίνην τὸν ὅποιον σπᾶει στίς... γροθιὰς ὡς μοντέρνα λατρεύουσα τὰ σπᾶ) θὰ ἦταν περιφημοῦ ἂν ἦταν συντομώτερο. Μὲ κάποια συντόμευσι καὶ ἀφαίρεσι δύο-τριῶν «ξανακλειπωμένων» πραγμάτων θὰ ἀπέβαινε ξεκαρδιστικώτατο. Οἱ δύο μεθυσμένοι (ὁ ἀμίμητος εἰς πάντα κ. Μακρῆς, καὶ ὁ Στυλιανόπουλος) ποῦ ἐμφανίζονται εἰς τὸ ταμιαεῖριον δια νὰ «τραβήξουν», ἔκτακτοι. Μὲ μίαν

ἐπιφύλαξιν ὅτι — τοῦλάχιστον προεπιπῶς — θὰ ἤθελα τὸν κ. Στυλιανόπουλον λίαν περισσότερο «γροτέσκον». Πολὺ καλὴ ἢ «Τριφωνία» (Γκιουζέππε, Δημητρίου, Σταυρίδης) καὶ περιφημοῦ νοῦμερο ὁ «Δὸν Ζουάν» μὲ μπέμπη ἀμίμητο τὸν κ. Μανέλλη καὶ μεμπέτες... μοντέρνες τὶς δεσποινίδες Σαφειρίνη Γκιουζέππε, Φιλοσόφου, Καλὴ Καλὸ καὶ Βάλθη. Ἡ τελευταία παρουσιάζεται γενικῶς καλλίτερη αὐτῆ τῆ φορὰ καὶ ἔχει τὸ σπάνιον μᾶλλον εἰς τὸ ἑλαφρὸν μας μουσικὸν θεάτρον χάρισμα νὰ τραγουδᾷ πραγματικὰ, διότι καὶ φωνὴν ἔχει, καὶ νὰ τραγουδήσῃ ζέρει. Ἡ ὥρα φαίνεται δὲν ἐπέτρεψε νὰ γίνῃ τὸ νοῦμερο «Τζάρνταρ». Ἐν τούτοις μεῦ ἔμεινε ἢ ἐντύπως ἀπὸ τὴν πρόβαν ὅτι εἶνε πολὺ καλὸ. Ἐπίσης ἀμίμητο εἶνε τὸ νοῦμερο «Νάταν οἱ ἄνδρες Ρομπέρτ» μὲ τὸν κ. Κοκκίνην ρομπέρτ ἄνδρα-

ἰδιοκτησίαν μῆς μαγειρίσκος (Ὁ βέστης Μακρῆς). Τὸ φινάλε (ἑλληνικὰ προίοντα) μὲ Κρητικὰ μουζίκια τὴν κυρίαν Γκιουζέππε, Καπνὸ τὴν δίδα Ροζέλλι, Σταυρίδην τὴν δίδα Δημητρίου, συνοδευόμενος ἀπὸ τοὺς κ. κ. Μακρῆν (Κρητικὸν ὄρακᾶν), Στυλιανόπουλον (Ἀναινιώτη φουστανελλᾶ), Σταυρίδην (Μωρακίτη σταφιδοκτηματικῶν). Ὁ κ. Κοκκίνης λαθρεπιβάτης τοῦ νέου ὑπερωκεανείου μας «Νέας Ἑλλάς» ἐπάνω εἰς τὸ καράβι (ναῦται τὸ μπαλλέτο) προκαλεῖ τὴν ἐπίδειξιν τῶν ἑλληνικῶν προίοντων μεταφερομένων εἰς τὴν Ἑκθεσιν τῆς Νέας Ἑρκῆς ἀπὸ τὸν Ἄζωρ (κ. Σιμόπουλεν) ὡς ἐκθέ-

την. Ἄλλα προίοντα εἶνε τὸ «Σαποῦν» τῆς Μυτιλήνης (Ντιριντάουα) ἐπίδεικνυόμενον ἀπὸ τὸν κ. Μανέλλη ὡς Μητυληνῶν τὰ κροσὰ (ἢ Ρεταίνα, δὲς Γκιουζέππε καὶ τὸ Μπρεῦσκο Ἀραχωθεῖτικο, δὲς Καλὴ Καλὸ, συνοδευόμενα ἀπὸ τὸν Ἀθηναῖο παλληκαρῶ-Μεσολογγίτη τὰ Μαντουλάττα (δίδες Φιλοσόφου καὶ Βάλθη) συνοδευόμενα ἀπὸ τὸν Σακυνθιδὸ Νιόνιο (κ. Πλατῆς), οἱ Ἑληές (Θροῦμπα Φωφῶ Χαρμπῆ, Καλαμακτιανὴ Φουλμαν, Σαλωνίτικη Ζούκοβα, Ξυδάτη Ροζίτα Ρόζη) κτλ.

Αἱ δύο ρωμάντζες τῆς δίδος Δημητρίου (μὴ στὸ αἰώνιο πλέον «βλάχικο» στύλ, μίμησις ἐν πάσῃ περιπτώσει τῆς ἰδέας τῆς ἀλυσμένης ἐκείνης «Μάρως» τοῦ κ. Σακελλαρίδη καὶ αἱ δύο τῆς δεσποινίδος Ποζέλλι ἐξετελέσθησαν πολὺ καλὰ. Ἰδιαιτέρως ἡ πεταχτὴ «Πάρτο ἀπόφασι». Τὸ νησιώτικο σκέτς φτωχό.

Ἀπομένουν τὰ μπαλλέτα : Ἡ ἐντύπωσις μπορεῖ νὰ συνοψισθῇ σὲ λίγες λέξεις: Περίφημα ὡς ἰδέες, ὡς «θάλασμος», ὡς κοστουμια, ὡς ἐκτέλεσις. Οἱ «κάκτοι» (Ποζέλλι—Φλερύ, μπαλλέτο) ἐχορεύθησαν ἀριστουργηματικὰ. Ὁ «Πολωνέζικος γάμος» (χορευτικὸ σκέτς μὲ τὴν δίδα Ποζέλλι Πολωνέζα νύφη, τὸν κ. Φλερύ γαμπρὸ, τὸν κ. Μανέλλη πατέρα τῆς νύφης, τὴν δίδα Βάλλη καὶ τὸ μπαλλέτο Πολωνοῦς καὶ Πολωνίδες προσκεκλημένους) προσκάλεσε θύελλαν χειροκροτημάτων ἕνα μεγάλο μέρος ἀπὸ τὰ ἑποῖα ἐπήγαινε στὸν κ. Μανέλλη χάρις εἰς τὸ μπριό του, χωρὶς αὐτὸ νὰ θέλῃ νὰ πῇ ὅτι δὲν ἦσαν πράγματι περίφημα ἢ δις Ποζέλλι καὶ γεμάτος ἐλκινησία ὡς παρτενὰρ τῆς ὁ κ. Φλερύ.

Βασιλισσα τῆς θρακυῶς ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ κ. Κούλα Γκιουζέππε τῆς ἑποίας αὐτὴν τὴν φορὰν ἡ ἄλλη ἐμφάνισις ἦτο ἄψογος. Εἰς τὸ μπαλλέτο «Σιάλλες» ἡ κυρία Γκιουζέππε ἦτο ὡς κοστουμί (φοροῦσε ἕνα περίφημο φράκο λαμέ) καὶ ὡς ἐκτέλεσις χωρὶς ὑπερβολὴν περίφημη. Τὸ ἄλλο ἄλλως τε μπαλλέτο αὐτὸ ἦταν ἐκτακτό. Ἐντελῶς λοιπὸν δικαιολογημένος ὁ ἐνθεουσιασμός μὲ τὸν ἑποῖον τὸ κοινὸν τὴν χειροκρότησε ὅσον τὴν χειροκρότησε ἀνακαλέσαν αὐτὴν ἐπανελημμένως εἰς τὴν φηνήν. Ὅλοι τῆς αἱ ἐμφάνισις ἄλλως τε ἐχαιρετίσθησαν μὲ ζωηρὰν ὄσον καὶ δικαίαν ἱκανοποίησιν.

Γενικῶς ἡ ἐπιθεώρησις ἔχει περίφημα μπαλλέτα, ὁ κ. Ἀμπελῶς ὡς σκηνογράφος ἔχει ἐργασθῆ μὲ γούστο, τὸ ἔργον ἔχει ἄλλα τὰ στείχει διὰ ν' ἀρέσῃ. Φυσικὰ πρέπει ν' ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ μερικὰς μικροαδυναμίας του καὶ νὰ καταβληθῇ μεγαλειτέρα προσοχὴ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ «Ὁδηγοῦ» πράγματα ποῦ θεθαίως θὰ ἔχουν ἤδη γίνῃ ἀφ' ἑαυτῶν μετὰ τὴν πρώτην καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς πείραν. Ἡ ἐνεργήστροφωσις τῆς μουσικῆς (κ. Κουνηνός) τεχνικωτάτη, κατὰ τὸ λέγειν τῶν εἰδικῶν.

Μία παρατήρησις: Μοῦ μένει ἀνεξήγητο διατί δὲν χρησιμοποιεῖσονται μερικὰ στοιχεῖα ἐπιδεικτικὰ νὰ ἀποδώσῃ πολλὰ πράγματα, καὶ διατεθειμένα οὕτως ἢ ἄλλως ἀπὸ τὸν θίασον. Ὅταν κανεὶς ἔχη στὴ δουλειά του δύο φιντανάκια σὰν πῆ μικρὴ Φιλοσόφου (ἢ ἑποῖα, σημειωτέον, χορεύει πολὺ καλὰ) καὶ σὰν τὴ μικροῦ

λα Καλὴ Καλὸ (ποῦ ἀναντίρρητα ἔχει ὑπὸ ἐκκόλαψιν ἕνα νόστιμο ταλαντάκι), τὰ χρησιμοποιεῖ. Δὲν τὰ πνίγει δωρεάν. Γιὰ τὸ σήμερον τῆς ἐπιχειρήσεως πρώτον, Γιὰ τὸ σήμερον ὅμως, δεύτερον — καὶ αὐτὸ εἶνε ἐκεῖνο ποῦ μᾶς ἐνδιαφέρει ἐδῶ — τῆς προσπαθείας πρὸς ἀνανέωσιν τῶν θηλυκῶν στελεχῶν τοῦ ἑλαφροῦ μας θεάτρου.

Διὰ τοὺς κυρίους τοῦ θιάσου δὲν ἔχω νὰ πῶ τίποτε. Κωνσταντίνος, Μακρῆς, Στυλιανόπουλος, Σταυρίδης, Μεσολογγίτης, Σιμόπουλος, ὁ καθεὶς μὲ τὰ γνωστά του ἐφέδια καὶ τὰς γνωστοτέρας του δυνατότητας, εἶχαν τὴν ἀνάλογον μὲ αὐτὰς καὶ μὲ ἐκεῖνα ἐπιτυχίαν εἰς τὰ νοῦμερά των. Ἀπὸ τὰ ἄλλα ἀρρενὰ στελέχη τοῦ θιάσου χρεωστῶ νὰ πῶ ὅτι ἐκράτησε τὴν προσοχὴ μου ὡς σωφὸρ στὸ νοῦμερον «Σήματα γιὰ τοὺς πεζοὺς» καὶ ὡς Νιόνιος συνεδεύων τὰ δύο Μαντουλάττα τοῦ φινάλε τῆς πρώτης ὁ νεεπροσληφθεὶς εἰς τὸν θίασον κ. Πλατῆς, τὸν ἑποῖον γιὰ πρώτη φορὰ νομίζω, βλέπω.

Π. ΜΟΣΧΟΒΙΤΗΣ